

*tractans illud: Ecce iste venit saliens.*

12. Salvator noster, qui quum in ea carne quam assumpsit, ascendit in cœlum, peregre profectus est: quia locus carnis propriè terra est, quæ quasi ad peregrina loca deducitur, quum in cœlo collocatur. *Greg. in hom.*

13. Illo revertebatur Christus, ubi erat, et inde redibat ubi remanebit: quia cum per humanitatem ascenderet in cœlum, per deitatem suam, et terram pariter continebat, et cœlum. *Greg. hom. 29.*

14. Oportet, fratres charissimi, ut illuc sequamur corde, ubi Christum credimus corpore ascendisse, et si adhuc tenemur infirmitate corporis, sequamur tamen eum passibus amoris, quia is qui placidus ascendit, terribilis redibit. *Ibidem.*

15. In hac solemnitate deletum est chirographum nostræ damnationis, mutata est sententia nostræ corruptionis. Illa enim natura, cui dictum est: terra es, et in terram ibis, hodie in cœlum ibit. *Greg. in hom. 29.*

16. Ascendimus duobus modis: meditatione et oratione. Meditatio quidem quid desit, docet: oratio ne desit, obliet. *Bern. in ser. Ascensionis.*

17. Ascensionis quatuor dicimus esse gradus, prima ad cor: secunda in corde: tertia de corde: quarta supra cor. In prima timetur Dominus, in secunda auditur consiliarius, in tertia desideratur sponsus, in quarta videtur Deus. *Bern. super Cant.*

18. Domino meo datum est singulariter sedere à dexteris in gloria Patris cœquali, in essentia consubstantiali, pro generatione consimili, majestate non dispari, æternitate non posteriori. *Bern. super Psal. Dixit Domin.*

19. Natura cujus causa paradus à Cherubim custodiebatur, hodie super Cherubim, cum summo honore suscepta est: et natura cui dictum est: terra es et in terram reverteris, hodie in cœlum ivit, et sine termino super cœlos regnat. *Chrysost. in hom. de Ascensio.*

20. Fit caro verbum, id est, homo Deus, et qui homo est, in cœlis est, et qui Deus est, de cœlis est: ascendit descendens, sed descendit non descendens: est qui erat, et quod est, non erat. *Hil. de Trinit.*

21. Non solum hodie cœli possessores firmati sumus, sed superna cœlorum in Christo penetravimus, ampliora recepturi per suam ineffabilem gloriam, quam per diaboli perdidimus invidiam: quia quos diabolus de primi habitaculi felicitate ejecit, hos Dei filius sibi corporatos ad patris dexteram collocavit. *Leo Papa in ser. Ascensio.*

22. Non otioso inter resurrectionem et ascensionem 40 dies transiere discursu, sed magna confirmata sunt sacramenta, magna revelata mysteria. In eis dira mortis aufertur metus, vere simul et carnis immortalitas declaratur. In his insufflatio spiritus sancti infunditur, in his beato Petro præter cæteros ovilis dominici cura mandatur. *Ibidem.*

23. Nemo ascendit in cœlum, nisi qui descendit de cœlo. Quisquis ergo in cœlum ascendere desiderat, ei qui de cœlo descendit, decet ut in cœlo se vera fidei et dilectionis unitate jungat, aperte intelligens, quod nullo alio ordine, nisi per eum, qui de cœlo descendit, in cœlum ascendere possit. *Beda super Joan. 5. Erat homo ex Pharisæis.*

24. Refræna iram, expue malitiam, expugna luxuriam, et de peccatis, virtutibus fecisti gradum, qui ducit in cœlum. *Chrys. de Symbolo, Ascendit ad cœlos.*

Vide etiam in tit. Resurrectio, núm. 3, 7. in tit. Christus núm. 2.

### AVARITIA.

1. Non solum avarus est, qui rapit aliena, sed ille avarus est, qui cupide servat sua. *Aug. in quodam serm.*

2. Avarus antequam lucretur, seipsum perdit, et antequam aliquid capiat, capitur. *Aug. ibid.*

3. Avarus vir inferno est similis. Infernus enim quantoscumque devoraverit, nunquam dicit: Satis est. Sic etsi omnes thesauri confluxerint in avarum. *Aug. in Epist. ad Comit.*

4. Quæ est ista aviditas concupiscentiæ, cum et ipsæ belluæ habeant modum? Tunc enim rapiunt, quando esuriunt: parcunt verò prædæ, quum senserint satietatem. Insatiabilis est sola avaritia divitum. Semper rapit, et numquam satiatur, nec Deum timet, nec hominem reveretur, nec patri parcit, nec matrem cognoscit, nec fratri obtemperat, nec amico fidem servat. Viduam oprimit, pupillum invadit, liberos in servitium revocat, testimonium falsum profert. Res mortui occupantur, quare et qui faciunt non moriuntur? Quæ est illa animarum insania? amittere vitam, appelere mortem, acquirere aurum, et perdere cælum. *Aug. de verb. Domini.*

5. Avarus est cæcus, credendo enim dives est non videndo. Amas pecuniam, ò cæce, quam numquam videbis, cæcus possides, cæcus moriturus es: quod possides hic, relicturus es. *Aug. in lib. de doctr. Christiana.*

6. Avaritia, non in solo argento, unde nomen duxisse resonat, sed in omnibus rebus, quæ immoderate cupiuntur, intelligenda est. Ubi cumque omnino plus vult quisque quam satis: hæc autem avaritia cupiditas est, cupiditas verò improba voluntas est: ergo propterea voluntas omnium malorum causa est. *Aug. l. 5. de libero arbitrio.*

7. Avarus velut infernus omnia devorans, vellet nullum hominem esse, ut omnia solus possideret. *Aug. in quodam serm.*

8. Quum avaritia alicui dominatur, subjectus malis omnibus demonstratur, quia de avaritia omnia mala oriuntur, et peccatorum omnium spinæ producuntur. *Aug. de libero arbitrio.*

9. Avaritia non vitium avari, sed animæ perversæ amantis aurum, derelicta justitia, quæ debuit anteponi auro. *Aug. lib. 12 de civit. Dei.*

10. Minus voluptatibus stimulator, qui non est ubi frequentia voluptatum: et minus avaritiæ molestias patitur, qui divitias non videt. *Aug. de Sin. Cler.*

11. Cupiditas et avaritia in tantum unum malum sunt, ut nec avaritia sine cupiditate, nec cupiditas sine avaritia possit inveniri. *Ibid. ad quendam.*

12. Non est in carendo difficultas, nisi quum fuerit possidendo cupiditas. *Idem lib. Conf.*

13. Non minoris est criminis habenti tollere, quam cum possis, et habes indigentibus denegare. Esurientium panis est, quem tu detines: nudorum indumentum, quod tu includis: miserorum redemptio, et absolutio pecunia, quam tu in terra fodis: tantorum scias te invadere bona, quantis possis præstare, et nolis. Non sunt bona hominis, quæ secum ferre non potest. Sola misericordia comes est defunctorum. *Ambr. in quodam serm.*

14. Modum non habet avaritia, nec capiendo expletur, sed incitatur, hoc egentior quo plura quaesivit. *Aug. de interpellatione Job.*

15. Venit avaritia, et dicit: Argentum et aurum quod habes, servitutis tuæ pretium est. Possessio quam tenes, juris tui emptio est. *Ambr. super Psal. 118.*

16. Inflammatur lucro avaritia, et non extinguitur. Quasi gradus quosdam cupiditatis habet, et quo plures ascenderit, eo altiora festinat: unde fit gravis ruina lapsuro. *Ambr. de Naboth. Jezare.*

17. Pauperiorem se judicat omnibus abundans: quia sibi deesse arbitratur, quicquid ab aliis possidetur: toto mundo eget, cujus non capit mundus cupiditatem: ei autem qui fidelis est, totus mundus divitiarum est, toto mundo fugit, qui considerans conscientiam suam timet deprehendi. *Ibidem.*

18. Avaro tam deest quod habet, quam quod non habet. Credenti totus mundus divitiarum est, infidelis autem obolo indiget. *Hieron. ad Paul.*

19. Nos ardemus avaritia, et contra pecunias disputantes auro sinum expandimus, et aliud quod de Megarensibus dicitur, nobis miseris coaptari potest:

Ædificant, quasi semper victuri: vivunt quasi altera die morituri. *Hier. ad Rusticum.*

20. Cùm cætera vitia senescente homine senescant, sola avaritia juvenescit. *Hier. in quod. ser.*

21. Avaro tam deest quod habet, quam quod non habet, quia aut non habita concupiscit, ut habeat, aut habita metuit, ne amittat: et dum in adversis sperat prospera, in prosperis formidat adversa. *Hier. ibidem.*

22. Nihil aliud est avarus, quam bursa principum, cellarium latronum, rixa parentum, sibilus hominum. *Ibidem.*

23. \* Multis nomen pauperum avaritiæ occasio est. *Ibidem.*

24. Avaritia latenter oritur in mente, sed punctiones peccatorum omnium patenter producit in operatione. *Greg. 20. Moral.*

25. Peccatum avaritiæ mentem, quam infecerit ita gravem reddit, ut ad appetenda sublimia attolli non possit. *Greg. 14. Moral.*

26. Avaritia desideratis rebus non extinguitur, sed augetur: nam more ignis cum ligna, quæ consumit, acceperit, excrescit: et unde videtur ad momentum flamma comprimi, inde paulo post cernitur dilatari. *Greg. 15. Moral.*

27. Avarus prius anhelat concupita congregare, et quum quasi in quodam ventre avaritiæ multa con-gesserit, satiatus arctatur, quia dum anxiatur, qualiter acquisita custodiat, ipsa eum sua satietas angustiat. Mens avari, quo prius ex abundantia requiem quæsierat, postea ad custodiam gravius laborat. *Ibidem.*

28. Omnis avarus ex potu sitim multiplicat: quia quum ea, quæ appetit, adeptus fuerit, ad appetenda alia amplius anhelat. *Greg. in hom.*

29. Dæmonum habitaculum fit quisque in hoc sæculo, qui propter divitias et honores laborat: quas postquam assecutus est, tradit se luxuriæ, ut quæ avaritia congregavit, luxuria consumat. *Greg. ibid.*

30. Prius namque mens avari dolorem habuit in ipsa suæ concupiscentiæ fatigatione, qualiter concupita reparet, quomodo aliqua blandimentis, aliqua terroribus auferret. At postquam acquisitis rebus pervenit ad desiderium, alius hunc dolor fatigat, ut cum sollicito timore custodiat, quod cum gravi labore meminit acquisitum. Hinc inde insidiatores metuit, atque hoc perpetu, quod ipse fecit, ab aliis fieri pertimescit. *Greg. ibidem.*

31. Avarus hic ardet æstu concupiscentiæ, ac multiplici cura custodiæ, et postmodum ardebit igne gehennæ. Si potentio-rem videt, timet raptorem: si inferiorem, suspicatur furem. Infelix! tanta patitur, quanta pati timet. *Greg. in quadam homil.*

32. Magna est securitas cordis, nihil habere concupiscentiæ secularis. Nam si ad terrena adipiscenda cor inhiat, securum tranquillumque esse nullatenus potest, quia aut non habita concupiscit, ut habeat: aut adepta metuit, ne amittat, et dum in adversis sperat prospera, in prosperis formidat adversa, huc illucque quasi quibusdam fluctibus volvitur, ac per modos varios rerum alternantium mutabilitate versatur. Si vero semel in appetitione supernæ patriæ forti stabilitate animus figitur, minus temporalium rerum perturbatione vexatur. *Greg. 22. Mor. super lib. Job. Si expavi ad multitudinem nimiam c. 51.*

33. Cursum suum quisque consideret, et cognoscat sibi sufficere parva, quæ habet: sed fortasse metuit ne in hujus vitæ itinere sumptus desit. Longa nostra desideria increpat vita brevis. Incassum multa portantur, quum juxta est, quo pergitur. *Greg. hom. 53. super Evang.*

34. \* Bonorum auctori aliter in hære non possumus, nisi cupiditatem à nobis, quæ omnium malorum radix est, abscindamus.

35. Divitiarum amor insatiabilis, longè amplius torquet animam, quam refrigeret usu suo, quarum acquisitio quidem laboris, possessio timoris, amissio plena doloris invenitur. *Bernar. in quadam serm.*

36. Quod sine miserabili gemitu dicendum non est, Christi opprobria, sputa, flagella, clavos, lancea, crucem et mortem, hæc omnia in fornace avaritiæ conflant, et posligunt in acquisitione turpis quæstus, et pretium universalitatis suis marsupiiis includere festinant: hoc solo sane à Juda Iscariote differentes, quod ille horum omne emolumentum, denariorum numero compensavit, isti voraciori ingluvie lucrorum infinitas exigunt pecunias. *Bern. super Cantic.*

37. Avarus terrena esurit, ut mendicus: fidelis contemnit, ut dominus. Ille possidendo mendicat, iste contemnendo servat. Quære à quovis eorum, qui insatiabili corde lucris temporalibus inhiant, quidnam de his sentiant, qui sua vendentes et pauperibus dantes, regna cælorum pro terrena mercantur substantia sapienter agat nec ne? proculdubio respondet: sapienter. Quære iterum, cur quod approbat ipse non facit? Non possum, inquit. Quare? profecto, quia domina avaritia non permittit: quia liber non est: quia non sua sunt, quæ possidere videtur, sed nec ipse sui juris est. Si verè tua sunt, expende ad lucra, et pro terrenis cælestia commutato. Si non vales scias te pecuniæ non dominum esse, sed servum: custodem non possessorem. *Bern. super Cant. serm. 10.*

38. Avaritia rotis vehitur quatuor vitiorum quæ sunt pusillanimitas, inhumanitas, contemptus Dei, mortis oblivio. Porrò jumenta trahentia, tenacitas, et rapacitas, et his unus auriga ambobus præsidet, habendi ardor. Sola quidem avaritia, quia conducere plures non patitur, uno contenta est servitore. *Bern. super Cant. serm. 51.*

39. Ne mireris si pecuniæ milites superaverunt, quæ apud discipulum tantam ostenderunt virtutem. Nihil enim clausum constat, quod auro argentoque non pateat: nihil occultum, quod non pecunia indagante sit cognitum. *Chrys. super illud Math. 28. Ac illi accepta pecunia.*

40. Qui pecuniæ servit, et præsentibus compedi-

bus constringitur, et futuris paratur. *Idem in Hom. 9. sup. Matth.*

41. Avaritia insatiabilis ebrietas.

42. Avaritia omnis injustitiæ fomes est.

43. Avaritia crudeles efficit eos qui ei serviunt.

*Chrysost.*

44. Avarus communis omnium hostis. *Idem.*

45. Avarus libentius carnem suam tradit, quam aurum.

46. Avidus dictus ab avendo. Avere enim cupere est. Hinc et avarus dictus est, eò quod sit avidus auri, et nunquam opibus expletur. *Isid. in lib. Etymol.*

47. Qui bona mundi diligit, velit nolit, timoris et doloris pœnæ succumbit. *Isid. 3. de sum. bono. Eccles. 10.*

48. O pestis maligna avaritiæ semper bonis animis detestanda, quid illæsum, quid inconcusum dimittis? Tu genus hominum confundisti; tu discipulum comitem Christi ab apostolatu præcipitasti, tu milites custodientes sepulchrum captivasti, numquid bene dictum est: pecuniæ obediunt omnia? *Rab. super Matth. in fine.*

49. Amori pecuniæ vilis est omnis affectio, et anima lucri cupida, etiam pro exiguo perire non metuit, nullumque est justitiæ in illo corde vestigium, in quo sibi avaritia fecit habitaculum. *Leo. Papa in quodam serm.*

50. Duo sunt, quæ illicitè solent acquirere, scilicet superbia et cupiditas: et duo quæ malè fruuntur acquisitis, gula et luxuria. Duo sunt, qui malè possidere volunt, scilicet prodigus et avarus. Unus ut congregat, alter ut dissipet, et duo quæ possessa defendunt, scilicet intemperantia et prudentia mundi. Superbia diabolo clausit cælum, gula primo parenti abstulit paradysum, avaritia diviti aperuit infernum, intemperantia vero adhuc corrumpit mundum. *Hug. lib. 2. de claustro anima.*

51. Avaritia est, sua illicitè retinere, et aliena concupiscere. *Ibidem.*

52. Avaritia est, gloriæ seu quarumlibet rerum insatiabilis et inhonesta cupido. *Ibidem.*

53. Avaritia est, per quam in animis hominum edificatur pecunia, imò diviniæ venerationis exhibetur autoritas: pro pudor? metallorum onera largiuntur honores ad metalli pondera ponderatos. Jam non Cæsar, sed numus est omnia: qui ab individualibus usque ad generalissima honores singulos tanquam mediator excurrit. Jam numus patriarcha noster efficitur, qui quosdam in archiepiscopatus inthronizat apicem, quosdam episcopalis fastigii erigit in honorem: hos in archidiaconalibus adoptans officii, alios aliarum pedestrium dignitatum cœquans negotiis. *Alan. de conquest. natura.*

54. Quid prodest cum Tullio orationem rethoricis cœlorum stillare sideribus? cum Aristotele ancipiti Dialecticæ gladio à veris falsa distinguere? cum Zenone falsitatem probabiliter defendere? tunicare sophismata? cum Donato in accentuum congruentia necere dictiones? cum sapientia nostris temporibus nullius fructus præmiatur stipendiis, nullius famæ eam favoris aura extollat, ipsa verò pecunia honoris, titulos et laudis emat præconia? *Alan. ibid.*

55. Multos facit avaritia inter divitias indigere. Judicium enim Dei est, ut in eo, quo quis deliquit, puniatur, ut semper indigeat, qui semper indigentiam timet, sicut scriptum est: Qui timet pruina, veniet super eum nix: suos hospites male remunerant, serpens in sinu, ignis in gremio, mus in pera. *Pet. Rab. in quodam serm.*

56. Quam multos seducit cupiditas, quam plures perdidit avaritia? Balaam asella redarguit, et pedem sedentis attrivit, quia captus cupidine promissorum disposuit maledicere Israël. Achor populus lapidavit, quia tulit argentum et aurum de anathemate Jericho. Naboth interemptus est, ut Achab vineam possideret. Giezi lepra perfudit, quia petiit et recepit argentum et vestes sub nomine Helisæi, Judas laqueo se suspendit, quia vendidit et tradidit Christum. Ana-

niam et Sapphiram subitanea mors extinxit, quia de pretio agri defraudavit Apostolum. Ædificavit Tyrus munitionem suam, et coacervavit aurum et argentum quasi lutum platearum, sed ecce Dominus possidet eam, et percussit fortitudinem ejus. *Innocent. de vilitate conditio humanæ.*

57. Avarus nec patientibus compatitur, nec miseris subvenit, vel miseretur: sed offendit Deum, offendit proximum, offendit seipsum. Nam Deo detinet debita, proximo denegat necessaria, sibi subtrahit opportuna: Deo ingratus, proximo impius, sibi crudelis. Viro cupido et tenacissimo sine ratione est substantia: et homini livido ad quid aurum? Qui sibi nequam est, qui alii bonus erit? Non enim proximum suum diligit sicut seipsum quem inedia perimit, egestas consumit: nec Deum diligit super omnia, qui Deo præfert aurum, præponit argentum. *Inno. ibid.*

58. Avaritia secundum Apostolum, est idolorum servitus. Quia sicut idolatra servit simulacro: sic avarus servit thesauro. Nam ille cultum idololatriæ diligenter ampliat, et iste cumulum pecuniæ libenter augmentat. Ille cum omni diligentia colit simulacrum, et iste cum omni cura custodit thesaurum. Ille spem ponit in idololatria, et iste spem constituit in pecunia. Ille timet mutilare simulacrum, et iste timet minuere thesaurum. *Inno. ibid.*

59. Avarus largus in alieno, sed parcus in proprio gulam evacuat, ut arcem adimpleat: corpus extenuat, ut lucrum extendat: manum habet ad dandam collectam, sed ad recipiendum porrectam: ad dandum clausam, sed ad recipiendum apertam. Habet enim avarus damnationem vitæ, quæ nunc est, et futuræ. *Ibidem.*

60. Tria maxime solent homines affectare, opes, voluptates, et honores: de opibus, prava, de voluptatibus turpia, de honoribus vana procedunt. Nam opes generant cupiditatem et avaritiam: voluptates pariunt gulam et luxuriam: honores nutriunt superbiam et jactantiam. *Inno. de vili cond. human.*

61. \* Non est morbus cupere, sed cupidum esse. *Lact. lib. 6.*
62. \* Cupiditas ad ea comparanda data est, quæ sunt ad vitam necessaria. *Ibidem.*
63. Avaritia latentium indagatrix lucrorum, manifestæ prædæ avidissima vorago, neque habendi fructu felix, et cupiditate quærendi miserima. *Val. lib. 9.*
64. Jam rusticitatis et miseriam est velle quantum satis est. *Sen. in extrema parte epist. 2.*
65. Monstro similis est avaritia senilis. Quid enim sibi vult, non intelligo. Nam quid absurdius, ut dici solet, quam quo minus restat vitæ eò plus viatici quærere, et via deficiente, augere viaticum? *Senec. in lib. de moribus.*
66. Pecunia non satiat avaritiam, sed irritat: homo semper indiget pecunia. Mihi crede, non potest esse dives et felix. *Ibidem.*
67. Si pecuniam habueris, necesse est, ut teipsum aut pecuniam vilem habeas. *Senec. in epist. 25.*
68. Avarus ipse miseriam suam causa est. *Senec. in Prover.*
69. Avaro facile capiæris, ubi non sis. *Ibidem.*
70. Avarus nusquam molitur, nihil rite facit. *Ibid.*
71. Avaro quid mali optes, nisi ut diu vivat? *Ibidem.*
72. Avarus damno potius, quam sapiens dolet. *Ibidem.*
73. Inopiæ pauca desunt: avaritiæ omnia. *Ibidem.*
74. Negandi causa avaro nunquam deficit. *Ibidem.*
75. Pecuniæ oportet imperare, non servire. Pecunia, si uti scias, ancilla est: si nescias, domina. *Ibidem.*
76. Pecuniæ quærendæ et tuendæ modum haberi oportet. *Socrat. in Proverb. Philoso.*
77. Avaros homines pupillos brevis ætatis esse, nihil enim de suo uti licere. Avaro cuidam locupletus dicens: O stulte, divitiarum tuarum in te pereunt, pauperatque similes sunt, quum in his esuris, sitis et alges. *Pythag. Proverb. philoso.*

78. Modus pecuniæ quærendus est, qui nec major necessitate præsentis possit esse, nec minor. *Socrat. in proverb.*
79. \* Tam deest avaro quod habet, quam quod non habet. *Quint. lib. 7.*
80. \* Caput est in omni procuracione negotii, ut avaritiæ tollatur vel minima suspicio. *Cicer. 2. offic. id. 2. ad Her.*
81. \* Duæ res, quæ maxime impellunt ad maleficium, luxuries et avaritia sunt. *Idem de Natu Deor.*
82. \* Nemo tam firmum habet præsidium, quod avaritia non infregerit, debilitaveritque.
83. \* Illi morbo, qui permanet in venis, et inhæret in visceribus, nec inveteratus evelli potest, nomen est avaritia. *Idem 4. Tuscul.*
84. \* Nullum vitium tetrius est, quam avaritia, præsertim in principibus et Rempub. gubernantibus. Vide etiam in tit. Advocati num. 16 et 17, in tit. Communitas num. 17, in tit. Cupiditas, Excusatio num. 22 in tit. Fortitudo, num. 5 in tit. Senectus, num. 5 et 32.

## AUDITOR.

1. Tullius auditur veritas, quam prædicatur, quoniam quum doctrina recipitur, humilitas custoditur. Quum disputatio vel prædicatio placet, vix est, ut disserentem non pulset quantulacumque jactantia. *August. de doctrina Christiana. et super Job. hom. 37.*
2. Vidit apostolus in audiendo facillimum servari humilitatem, quæ difficilis est in docendo: quoniam necesse est, ut doctor habeat superiorem locum, ubi laboriosum est obtinere, ne surrepat elatio. *August. super illud Jac. 1. Sit autem omnis ho. velox ad audiendum.*
3. Quum verbi boni auditores esuriunt, pro reficiendis eis majora doctoribus intelligentiæ dona tribuuntur. Sæpe enim doctori verbum Dominus pro gratia tribuit auditoris: nonnumquam verò propter an-

ditoris culpam subtrahitur sermo doctore. *Greg. in pastoral. et mor.*

4. Nisi spiritus sanctus auditorum corda repleat, ad aures corporum vox doctorum incassum sonat. Formare enim vocem magistri exterius possunt, sed hanc interius imprimere non valent. *Gregor. 27. moral.*

5. Via Domini ad cor dirigitur, quum veritatis sermo humiliter auditur. *Greg. in homil.*

6. Multi legunt, et ab ipsa lectione jejuni sunt. Multi vocem prædicationis audiunt, sed post vocem vacui recedunt: quorum etsi venter comedit, viscera non replentur, quia etsi mente intellectum sacri verbi percipiunt, obliviscendo et non servando quæ audiunt, hæc in cordis visceribus non reponunt. *Greg. hom. 40. super Ezech.*

7. Verba Dei, quæ aure percipitis, mente retinete. Cibus enim mentis est sermo Dei: et quasi acceptus cibus in stomacho languente rejicitur, quando auditur sermo in ventre, memoriæ non tenetur. Sed quisquis alimenta non retinet, hujus profecto vita desperatur. Æternæ ergo mortis periculum formidate, si cibum quidem sanctæ exhortationis accipitis, sed verba vitæ, id est, alimenta justitiæ in memoria non tenetis. *Greg. in hom. 45. super Matth. 15. Ezit. qui seminat.*

8. \* Secundum capacitatem auditorum moderetur lingua doctorum. *Greg. 12. Moral.*

9. \* Propter bonos auditores malis doctoribus sermo datur: et propter malos auditores bonis doctoribus sermo subtrahitur. *Greg. in Ezech.*

10. Auris bona est, quæ libenter audit utilia, prudenter discernit audita, obedienter operatur intellecta. *Bern. in quadam epist.*

11. Dele, inquit, literas, magis quam scripturas, quas diabolus in tua impressit anima, et fer mihi cor à vitæ hujus tumultibus liberum. *Chrys. super Math. 2.*

12. Frequenter ipsa eadem audire etiam scientibus prodest: quod enim novimus, si sæpius audia-

mus, amplius compungimur. *Chrys. ser. 2. super epi. ad Hebr.*

13. \* Auditores quidque suum remedium in conditionibus capiant. *Idem in Ge. hom. 6.*

14. \* Auditores benevoli, alacres reddunt prædicatores. *Ibi. hom. 14.*

15. Prudens auditor omnes libenter audit, omnia legit: non personam, non scripturam, non doctrinam spernit: ab omnibus indifferenter quod sibi deest, et quod deesse videt, quærit, non quantum sciat, sed quantum ignoret considerat. *Hugo de S. Vict. in suis didasc.*

16. Quidam veniunt, ut audiant, non ut discant, sicut in theatrum voluptatis causa, ad delectandas aures oratione, vel voce, vel fabulis ducimus: magis nam partem auditorum videbis, cui philosophi scola, diversorium otii sit: non id agunt, ut aliqua illo vitia deponant, ut aliquam legem vitæ accipiant, qua mores suos erigant, sed ut oblectamento aurium perfroantur. Aliqui etiam cum pugillaribus veniunt, non ut res accipiant, sed ut verba, quæ tam sine profectu alieno discunt, quam sine suo audiunt. *Sen. epist. 10.*

Vide etiam in tit. Doctrina, núm. 47, 51 et 64, in tit. Gratia núm. 5, in tit. Magister núm. 4 et 6 in tit. Maria núm. 5 et in tit. Verbum per totum.

### BAPTISMUS.

1. Tantum valet Baptismus per hominem contemptibilem, quantum per Apostolum datus, ita nec istius nec illius, sed Christi cognocitur. Invenimus itaque dictum ab Apostolis: et gloriam meam, et evangelium meum, et ministerium meum: quamvis utique à Domino impartitum atque donatum. Baptisma autem meum nemo eorum dixit omnino. Non enim omnes ministrant æqualiter, et in evangelizando alius alio melius operatur: alius autem alio magis, vel minus baptizatus dici non potest, sive ab inferiore, sive à ma-

jore baptizetur. *Aug. de uni. bapt. lib. 5. et pon. de cons. di. 4. cap. nunc autem.*

2. Baptismus talis est, qualis est ille, in cujus potestate datur, non qualis, per cujus ministerium datur. *Aug. super Joan.*

3. \* Non omnes qui tenent baptismum, tenent ecclesiam. *Aug. cont. Dom. lib. 5.*

4. \* Baptizandi potestatem Dominus sibi tenuit, servis ministerium dedit. *Idem in evangel. Joan. tract. 5.*

5. Spiritus etiam ante baptismum Gentilium corda perfudit, qui nunquam in Judeorum mentibus, nisi post aquam baptismatis venit. *Greg. in mor.*

6. Idem saluliferæ curationis auxilium, circumcisio in lege contra originalis peccati vulnus agebat, quod baptismus agere revelante gratiæ tempore consuevit, excepto quod regni cœlestis januam necdum intrare poterant, donec adveniens benedictionem daret, qui legem dedit, ut videri posset Deus deorum in Sion: tantum in sinu Abrahæ post mortem beata requie consolati, supernæ pacis ingressum spe felici expectabant. *Beda super illud Postquam consumati. Luc. 2.*

7. Baptizati utuntur albis vestibus, utpote quorum natalitatis faciem velusti erroris pannus fuscaverat, habitus securæ regenerationis gloriæ præferat indumentum. Tegitur post sacram unctionem caput ejus mystico velamine, ut intelligant se diademate regni, et sacerdotali dignitate potiri. *Rab. de inst. cler. et pœnit. de cons. di. 2. post bapt.*

8. Infideles et criminosi baptismum cum fide suscipientes, sic absolvuntur à debito damnationis, ut non teneantur debito expiationis. Fideles verò et criminosi, post lapsum verè pœnitentes, sic absolvuntur à debito damnationis, ut tamen teneantur sub debito expiationis. Sed cur quæso expiatur difficilior, nisi quia offendit gravius. *Ricar. de pot. lig.*

9. \* In baptismo Rex, Sacerdos et Propheta effi-mur. *Chrys. in epist. ab Cor. hom. 3.*

10. In baptismo sic omnia et originalia delicta, et perperam commissa mundantur, ut illi nos restituant puritati, in qua Adam noscitur esse procreatus. *Cass. super Psal. 5.*

11. Baptismus est merito factus cum invocatione Trinitatis. *Idem Cass.*

Vide plura in tit. Fides nùm. 20, in tit. Sacerdos nùm. 23, in tit. Sacramentum nùm. 2.

### BEATITUDO SIVE BEATUS.

1. Infelix, qui omnia novit, et te nescit: qui autem te et illa novit, non propter illa beatus, sed propter te solum. *Aug. super Hæc est vita.*

2. Tam potentem Deus fecit animam, ut de ejus plenissima beatitudine, quæ in fine temporum sanctis promittitur, redundet in inferiorem naturam, quæ est corpus, non beatitudo, quæ fruētis et intelligentis est propria, sed plenitudo sanitatis, quæ est incorruptionis vigor. *Aug. in epist. ad Diosco.*

3. Beati immaculati in via, tanquam diceret, scio quid velis, quæris beatitudinem. Si ergo vis esse beatus, esto immaculatus. *Aug. super Psal. 118.*

4. \* Alterius beatitudine nemo fit beatus. *Aug. lib. 2. de lib. arb.*

5. Quando dicis: beate vivere volo, bonam rem quæris, sed non hic: si habuit hic istud Christus, habe et tu in regione mortis tuæ. Quid ille invenit attende. Veniens de alia regione, quid invenit, nisi quod hic abundavit? labores, dolores, mortem. Ecce quod hic habes, et quod hic abundat, manducavit tecum. Quod hic in cella miseriæ tuæ abundavit, acetum hic bibit, fel hic bibit, ecce quod in cella tua invenit, et ad magnam mensam te invitavit, mensam cœli, mensam Angelorum, ubi ipse panis est. *Aug. super Joan. 15.*

6. \* Beatitudo vera non est, de cujus æternitate dubitatur. *Aug. lib. 2. de Civit. Dei.*

7. \* Beatus ex seipso nemo esse potest. *Ibid. lib. 12.*



8. Beatus non est, qui quæ vult, habet, si mala velit. *Aug. epist.*

9. Ille beatus est, qui omnia quæ vult habet. Nec aliquid vult, quod non decet. *Aug. in epist. ad Probum.*

10. Quid hoc bono melius? quid hac felicitate felicius, vivere Deo, vivere de Deo? *Aug. de spirit. et litera.*

11. Dico beatam vitam consistere in allitudine sapientiæ, suavitate conscientia, virtutis sublimitate: non sine passione esse, sed victorem passionis esse, beatum est. *Ambr. de Offic.*

12. Beatus, quem sapientia devoravit, quem virtus hauserit, quem iustitia receperit. *Ambr. ibid.*

13. \* Beatum nihil, nisi quod caret peccato. *Ibid.*

14. \* Beatitudo nostra futura, non præsens. *Ibid.*

15. Beatus vir, qui non cogitavit, nec fecit, nec docuit mala: non stetit, non perseveravit in delicto, sed per pœnitentiam ad meliora conversus est. *Hier. super illud Psal. 1. Beatus vir.*

16. Beatus qui post illa non abiit, quæ possessa onerant, amata inquinant, amissa cruciant: an non satis ea cum honore spernis, quæ cum dolore perdis? *Bern. in epist.*

17. Tripliciter in æterna illa et perfecta beatitudine fruemur Deo, videntes eum in omnibus creaturis, habentes eum in nobisipsis, et quod his omnibus ineffabiliter jucundius fit atque beatius, ipsam quoque cognocentes semelipsam Trinitatem. *Bern. in serm.*

18. Una cunctis erit beatitudo lætitiæ, quamvis non una sit omnibus sublimitas vitæ: et in illa beatitudine erit culpæ memoria, non quæ mentem poluat, sed quæ nos lætitiæ arctius adstringat. *Bern. ibi. in serm.*

19. Beatus dictus, quasi benè habitus, scilicet ab habendo quod vellet, et nihil patiendo quod nollet. Ille enim verè beatus, qui habet omnia, quæ vult, et nihil vult male. *Isid. Ety.*

20. Beatus est, de cuius culmine amicis datur læ-

titia, lividis pœna, posteris gloria, vegetis et alacribus exemplum, pigris et desidiis incitamentum. *Cass. in epist.*

21. Nam nisi fallor, ea vera est et perfecta felicitas, quæ sufficientem, potentem, reverendum, celebrem, lætumque perficiat: atque, ut me interius amadvertisse cognoscas, quæ unumquodque horum, quoniam idem cuncta sunt, veraciter præstare potest, hanc esse plenam beatitudinem, sine ambiguitate cognosco. *Boët. 5. de cons.*

22. Scito eum non bonum esse, quem vulgus appellat, ad quem pecunia magna confluit, sed illum, cui omne bonum in animo est, erectum et mirabilia calcantem, qui neminem videt, cum quo se commutatam velit; qui hominem ea sola parte æstimat, quæ homo est; qui natura magistra utitur, ad illius leges componitur; sic vivit, quomodo illa præscripsit, cui bona sua nulla vis excutit, qui mala in bonum vertit, certus iudicii, inconcussus, intrepidus, quem si aliqua vis movet, nulla perturbat, in quem fortuna, cum quod habuit telum nocentissimum, vi maxima intorsit, pungit, non vulnerat. *Sene. epist. 48.*

Vide in tit. Anima, nûm. 34 et 40, in tit. Contemptus nûm. 17, in tit. Eleemosyna nûm. 12, in tit. Gloria æterna, Homo nûm. 20, in tit. Libertas nûm. 5, in it. Mors nûm. 71.

### BELLUM.

1. Donabit certanti victoriam, qui certanti dedit audaciam. Non ergo nos hostium turba, non bellantium forma, non quasi fulgens vitrea terreat armatura. Goliath magnum, robustum, armis terribilem, ingentique turba munitum, David solus, parvos atque inermis, uno lapidis ictu prostravit, tolaque Allophyllorum castra turbavit atque fugavit. *Aug. cont. 5. hæc. in princ.*

2. O homo ideo non vicisti, quia de tuo præsumpsisti. Qui præsumit de viribus suis, antequam pugnet, prosternetur. *Aug. de ver. Apost.*

3. Si Christiana disciplina omnia bella culparet, hoc potius consilium salutis petentibus in Evangelio daretur, ut abjicerent arma seque militiae omnino subtraherent. Dictum autem est eis: *Neminem concutiatis: estote contenti stipendiis vestris*: quibus proprium stipendium sufficere præcepit, militare non prohibuit. *Aug. in ser. de pue. Cen.*

4. Ordo naturalis mortalium paci accommodatus hoc poscit, ut suscipiendi belli autoritas atque consilium penes principes sit. *Aug. con. Fau.*

5. Justa bella solent diffiniri, quæ ulciscuntur injurias, si gens vel civitas plectenda est, quæ vel judicare neglexerit quòd à suis improbe factum est, vel reddere, quòd per injuriam ablatum est. *Aug. id lib. quest.*

6. Nocendi cupiditas, ulciscendi crudelitas, implicatus et implacabilis animus, feritas rebellandi, libido dominandi, et si qua sunt similia, hæc sunt, quæ in bellis jure culpantur. *Aug. con. Fau.*

7. Apud veros Dei cultores, etiam bella patrata sunt, quæ non cupiditate aut crudelitate, sed pacis studio geruntur, ut mali coerceantur, et boni subleventur. *Aug. in lib. de verb. Dom. et est 25. quæ 1. quid.*

8. Non quæritur pax, ut bellum exerceatur: sed bellum geritur, ut pax acquiratur. Esto ergò bellando pacificus, ut eos, quos expugnas, ad pacis utilitatem vincendo perducas. *Aug. ad Boni. offic. 5.*

9. Quum justum bellum suscipitur, utrum aperte pugnet quis, an ex insidiis, nihil ad justitiam interest. Dominus enim Josue mandavit, ut habitatoribus Nai insidias poneret. *Aug. in lib. quest.*

10. Noli existimare neminem Deo placere posse, qui armis bellicis ministrat: in his erat sanctus David, cui Dominus magnum testimonium perhibuit. *Aug. ad Boni.*

11. Fortitudo, quæ per bella tuetur à Barbaris patriam, vel defendit infirmos, vel à latronibus socios, plena justitia est. *Ambros de Offic.*

12. Incassum contra exteriores inimicos in campo

bellum geritur, si intra ipsa urbis mœnia jus insidians habetur. *Ibidem.*

13. Utilior est in conflictu lorica ferrea, quam stola linea, licet oneri illa sit: In minimis probate conflictibus quàm viriliter in majori certamine stare possitis. *Ibidem.*

14. Si bona fuerit causa pugnantis, pugnae exitus malus esse non potest: sicut nec bonus judicabitur finis, nisi causa non bona, et intentio non recta præcesserit. *Bern. de nov. mil.*

15. In præliis concitatis gloria vincentis semper apparet: nam virtus probatur latere, quæ non fuerit explorata certamine. *Cass. super Psal. 26. Si exurg. adversus.*

16. Ars bellandi si non præluditur, quum fuerit necessaria, non habetur. Discat ergo miles otio, quod perficere possit in bello. Animos subito ad arma non erigunt, nisi qui se ad ipsa idoneos præmissa exercitatione disponunt: gestiunt vitoli certamina, quæ implent ætale robusta, catuli in novellis venationibus ludunt: sic animi hominum, nisi prius leviter fuerint imbuti: ad hoc, quo tendis, idonei nequeunt reperiri. Primordia cuncta pavida sunt, et aliter timiditas non tollitur, nisi quum rebus necessariis novitas abrogatur. *Cass. lib. 1. epist. 59.*

17. Terribilis est hominibus conflictus, si non sit assiduus, et nisi usu præmuniatur, concertandi subito fiducia non habetur: nam quod in juventute non discitur, in matura ætate nescitur. *Cass. lib. 5. epi. 5.*

18. Viri fortes semper in pace modesti sunt, et justitiam nimis diligunt, qui frequenter prælia tractaverunt. *Cass. lib. 5. epist. 5.*

19. Sapientis non est velle certare, et periculo se velle committere, quoniam et vincere non est in nostra potestate, et est anceps omne certamen. *Lact. lib. 6.*

20. Non dat tot pugna socios, quod solet mensa convivas. *Sidon. lib. 5. epist. 5.*

21. Quemadmodum certantibus ventis mare con-

cultur: sic regibus sibi adversantibus populus regni vexatur. *Chrys. in Matth.*

22. Adversariorum pugna constanter aliquando appetenda est, et prudenter aliquando declinanda. *Greg. lib. Moral.*

23. Si egregium est hostem dejicere, non minus tamen laudabile infelicis scire misereri, quia sicut infinitam gloriam bellica virtus, ita præcipuum amorem clementia meretur. *Val. Max. de memo. dict. lib. 5.*

24. Scientia rei bellicæ dimicandi nutrit audaciam. Nemo enim facilè metuit, quod se bene didicisse confidit, et in certamine bellorum exercitata paucitas ad victoriam promptior est. Ruralis ergò et indocta multitudo exposita est ad cædem. *Vegeti. de re milit. lib. 1. c. 6.*

25. Constat quidem in omnibus locis et ignavos et strenuos nasci, tamen et gens gentem præcedit in bello, et plaga cæli ad robur non tantum corporum, sed etiam animorum plurimum valet, et omnes nationes, quæ vicinæ sunt Soli, nimio calore siccantur: amplius quidem sapere, sed minus habere sanguinis dicuntur, ac propterea constantiam et fiduciam cominus non habere pugnandi, quia metuunt vulnera, qui exiguum sanguinem se habere noverunt. Econtrà Septentrionales populi remoti à solis ardoribus, inconsultiores quidem, sed tamen largo sanguine redundantantes sunt ad bella promptissimi. Tyrones igitur de temperatioribus eligendi sunt plagis, quibus et copia sanguinis supetat ad vulnerum mortisque contemptum, et non possit deesse prudentia, quæ et modestiam servat in castris, et non parum prodest in dimicationibus uti consiliis. *Veget. de re mil. lib. 4. cap. 5.*

26. Nunquam credo potuisse dubitari aptiorem armis rusticam plebem, quæ sub dio, et in labore nutritur, Solis patiens, umbræ negligens, balneorum nescia, deliciarum ignara, simplicis animi, parvo contenta, duratis ad omnem laborum tolerantiam mem-

bris, cui gestare ferrum, fossam ducere, onus ferre, consuetudo diruere est, et solem pulveremque ferre non timeat. Ex agris ergo supplendum robur præcipue videtur exercitus: nescio quomodo non minus mortem timet, quod minus deliciarum novit in vita. *Ibidem.*

27. Non enim tantum celerius, sed etiam perfectius imbuuntur, quæ discuntur à pueris, deinde militaris alacritas, saltus et cursus ante tentandus est quam corpus ætate pigrescat. Velocitas enim est, quæ præcepto exercitio strenuum efficit bellatorem: nam taliter instituto pugnare adversus quoslibet hostes in acie formido non erit, sed voluntas. *Ibid. c. 4.*

28. Ex vultu, ex oculis, ex omni conformatione membrorum eos eligant, qui implere valeant, bellatores: namque non tantum in hominibus, sed etiam in equis et canibus virtus multis declaratur indicis. Sit ergò adolecens Martis operi deputandus, vigilanti oculis, erecta cervice, lato pectore, humeris musculosis, valentibus digitis, longioribus brachiis, ventre modicus, exilior cruribus, securis pedibus non superflua carne distentis, sed nervorum darditia collectis. Quum hæc in Tyrone signa deprehenderit, proceritatem non magnopere desideras. Utilius est enim fortes milites esse quam grandes. *Ibid. c. 6.*

29. Ita fit, ut non de pugna sed de fuga cogitent, qui in acie nudi exponuntur ad vulnera. *Ibidem c. 20.*

30. Nihil magis prodesse constat in pugna, quam ut assiduo exercitio milites in acie dispositos ordines servent. Nam et constipati perdunt spatia pugnandi, et sibi invicem impedimento sunt, et rariore, atque interlucentes aditum prorumpendi, hostibus præstant. Instructionis igitur lex est. Nam apud veteres singuli armati in directum trinos pedes inter se occupare consueverunt, hoc est, in mille passibus mille sexcenti sexaginta sex pedites ordinantur in locum, ut nec acies interluceat et spatium sit arma tractandi. Inter ordinem autem et ordinem, à tergo in latam

sex pedes distare voluerunt ut haberent pugnautes spatium accedendi atque recedendi. Vehementius enim cum saltu cursuque tela mittuntur. *Veg. ibid. c. 26.*

31. In omni prælio non tam multitudo, et virtus indocta, quam ars et exercitium solent præstare victoriam. Non enim longitudo ætatis, aut annorum numerus artem bellicam tradit, sed potius exercitatio: nam in pugna solet usus amplius prodesse quam vires. Nam si doctrina cesset armorum, nil villanus distat à milite, cum antiqua sit, prudensque sententia, omnes artes in meditatione consistere. *Ibid. lib. 2. c. 22.*

32. Qui desiderat pacem, præparat bellum: qui victoriam cupit, milites imbuat diligenter. Qui secundos optat eventus, dimicet arte, non casu. Nemo provocare, nemo audet offendere, quem intelligit superiorem esse, si pugnet. *Veg. lib. 5. c. 1.*

33. Evidenter apparet nimium copiosos exercitus magis propria multitudine quam hostium virtute depressos. Nam pluribus casibus subjacet amplior multitudo: in itineribus pro mole sua semper est tardior, in longiore autem agmine etiam à paucis superventum assolet pati. Quod si in casu acies verterit tergum, necesse est multos cadere de multis, et ideo veteres, qui remedia difficultatum experimento didicerunt, non tam numerosos, quam eruditos exercitus habere voluerunt. *Ibid. c. 1.*

34. Sæpius enim fames, quam pugna consumit exercitum, et ferro sævior est fames: nam fames intrinsecus pugnat, et vincit sæpius sine ferro, deinde reliquis casibus potest in tempore subveniri. Pabulatio et annona in necessitate remedia non habent, nisi ante condantur. In omni expeditione unum extet maxime telum, ut tibi sufficiat victus, et hostes frangat inopia. *Ibid. lib. 5. c. 3.*

35. Boni duces non aperto prælio, in quo est commune periculum, sed ex occulto semper attentant, ut integris suis quantum possint, hostes interimant certe, vel terreant, nam pauciores numero et inferiores viribus superventos, et insidiantes ac insidias facien-

tes, sub bonis ducibus reportaverunt sæpè victoriam. *Ibid. lib. 5. cap. 9.*

36. Inter hostes discordiarum procurare causas, sapientis est Ducis. Nulla enim, quamvis minima sit, natio potest ab adversariis perdeleri, nisi propriis simultatibus seipsam consumpserit: nam civili odio ad inimicorum perniciem nihil efficacius. *Ibid. lib. 5. c. 10.*

37. Qui rarè aut omninò nunquam viderunt homines vulnerari, vel occidi, quum primum aspexerint, perhorrescunt, et pavore confusi, de fuga magis quam de conflictu incipiunt cogitare: subita enim contemunt, usitata vilescunt, et facilius est ad virtutem novos imbuere, quam revocare perterritos. *Ibid.*

38. Ordinaturus aciem, tria debet ante prospicere, Solem, pulverem, ventum. Nam Sol ante faciem eripit visum. Ventus contrarius tua fleclit ac deprimit, hostium adjuvat tela. Pulvis fronte congestus, oculos implet et claudit. Hæc momento eo quod acies ordinantur, etiam imperiti vitare solent. Sed Duci provido cavendum est in futurum, ne post paululum accedente die noceat Solis mutata conversio, ne ventus adversus hora solita eo pugnante nascatur. *Veg. ibid. lib. 5. c. 14.*

39. Clamor autem, quem barritum vocant, prius non debet attolli, quam acies utraque se junxerit. Imperitorum enim vel ignavorum est, vociferari de longè, cum hostes magis terreantur, si cum telorum ictu clamoris horror accesserit. Pars victoriae est, inimicum turbare antequam dimices. *Veg. lib. 5. cap. 18.*

40. Nemo enim bello lacescere aut facere audet injuriam regno vel populo, quem expeditum et promptum ad resistendum, vindicandumque agnoscit. *Veg. lib. 4. c. 31.*

41. Quum tempus necessitasque postulat, decerandum est manu, et mors servituti turpitudinique anteponenda: nam occidi pulchrum est, si ignominiæ servis. *Tull. in Tusc. qu.*

42. Qui non laborat ut charus militibus sit, ani-

mare milites nescit. Humanitas ducis in exercitu, fulmen adversus hostes est. Julius numquam legitur jus-  
sisse, ite illuc, sed venite huc, participatus enim cum  
Duce labor persuadetur militibus minor. *Tull. ibid.*

43. \* Suscipienda bella sunt ut in pace sine inju-  
ria vivatur. *Tull. 1. offic.*

44. \* Omnia sunt misera in bellis civilibus sed ni-  
hil miserius quàm ipsa victoria, quæ etiam si ad  
meliores venit, tamen eos ferociores reddit. *Idem ad  
M. Mar.*

45. \* Bellum est justum, quod necessarium est: et  
arma sunt pia, quibus nulla nisi in armis relinqui-  
tur spes. *Liv. lib. 9. Dec. 1.*

46. \* Bellum non suscipiendum nisi quum majus  
emolumentum spei, quam damni metus ostenditur.  
*Aug. apud Tranq.*

47. Audacter veteranus cruorem suum spectat, qui  
scit sæpè vicisse post sanguinem. Rudis miles ad aciem  
concurrit, quia causam belli nescit, et jus bellatoris  
ignorat. Perilia enim est, non segnitias, quum seg-  
nis miles veteranus accedit. *Pet. Ra. in serm.*

48. Ille qui sanguinem suum vidit, cujus dentes  
crepuere sub pugno, qui supplantatus adversarium toto  
tulit corpore, nec projectus animum projecit, qui to-  
ties cecidit, contumacior resurrexit, cum magna spe  
ad pugnam descendit. *Senec. epist. 15.*

49. Male vicit, quem pœnitit victoriæ. Melius est  
enim ignoscere, quàm post victoriam pœnitere. *Sen.  
in epist. 15.*

50. Diu adparandum est bellum, ut vincas cele-  
rius: quia longa belli præparatio celerem facit vic-  
toriam. *Ibidem.*

51. Bellum itaque suscipitur, ut nihil aliud quam  
quæsitum videatur. Parva sunt arma foris, si non est  
consilium domi.

Vide etiam in tit. Adjutorium núm. 20, in tit. Chris-  
tianus núm. 6, in tit. Consilium núm. 11, in tit.  
Malitia; Pax núm. 8, in tit. Præsumptio núm. 17,  
in tit. Victoria, Utilitas núm. 1.

## BENEFICIA, SEU BENEFICIUM.

1. Beneficium est benevola actio tribuens captans-  
que gaudium, tribuendo id quod agit. *Aug. de diff.*

2. Ante Dei oculos numquam est vacua manus á  
munere, si arca cordis plena est bona voluntate. *Aug.  
ho. super Joan. et Greg. in hom.*

3. Dandum est, quod nec tibi, nec alteri noceat.  
*Idem de serm. Dom.*

4. \* Nemo invitus bene facit, etiam si bonum est  
quod facit. *Idem lib. 1. Conf. c. 11.*

5. Nescit virtus mensuram gratiæ: nec contenta  
referre quod acceperit, sed vult cumulare, quod sump-  
sit: nec inferior fit beneficio, licet æquetur officio.  
*Ambr. super Luc.*

6. In beneficio conferendo plus animus, quàm sen-  
sus operatur, magis præponderat benevolentia, quam  
possibilitas reddendi muneris. *Ambro. de offic.*

7. Gratiæ principis voluntas nuda non asserit.  
Nec beneficium dici potest, quod nulla utilitate sen-  
titur. *Cass. lib. 2. epist. 28.*

8. Pietate plenum est, peregrinam gentem publi-  
cis beneficiis obligare, et non tantum compatriotas  
ad substantiæ lucra admittere, quantum ipsos quo-  
que advenas invitare. *Cass. lib. 5. epist. 9.*

9. Imperili et omnino inutiles elegantioribus be-  
nificiis et officiis ampliantur, divitiæ accumulatur  
divitiibus, nec est qui respiciat pauperem, et men-  
dicum. Elisæus vasa vacua implebat, et deficientibus  
oleum dedit. Hodie verò contemnuntur vasa vacua,  
et plena superimplentur: ligna in sylvas et aquæ in  
maria deferuntur: Arenæ terræ aqua subtrahitur, et  
flumina, quæ non indigent, irrigantur. *Pet. Ra. in  
quodam serm.*

10. \* Beneficia Dei omnibus horis consideranda sunt.  
*Chrys. in G. hom. 9.*

11. \* Beneficiorum Dei memoria, sufficiens est ad  
virtutum laborem. *Ibid. hom. 27.*